

Szoborpark Múzeumot, amely lényegében Dunaújváros első kortárs múzeuma.

Móder úgy vált közvetlen környezete rendhagyó művészeiségévé, hogy a hivatalos kultúrpolitika struktúrái sorra gátolták művészetszervezői erőket is felmutató aktivitását. A régi és az új rendszerben is mostoha-ként bánt vele a dunaújvárosi vezetés, ám Móder valahogy mégis győztesként került ki ebből a harcból, miután alkotóként és „közéleti művészként” egyaránt sikerült kitörnie a provincializmus visszahúzó sáncából: az országos elismertséget a későbbiekben nemzetközi hírnév követte, kijelölve helyét napjaink korszerű művészetében.

A kisonográfia végérvényesen megszilárdítja a Móderről alkotott eddigi összképet. P. Szabó Ernő tanulmánya a maga összetettségében mutatja be teljesítményét, ugyanakkor árnyalt fogalmazásával úgy helyezi Móder szobrászatát az opus tengelyébe, hogy a hozzá kapcsolódó kifejezőformák és műfajok is megkapják benne méltó, szuverén helyüket. A szigorúan szakmai szempontokon túl a jeles művésztörténész kellő érzékkel és arányban ecseteli a művész életpályájának alakulását, amely szakadatlanul szoros összefüggésben áll kreatív törekvéseivel, egy atipikus – nagyon is

anyagközpontú – ars poeticán belül érvényesítve az „élet = művészet” konceptualista hitvallását.

Terjedelmi kötöttségei folytán a kötet „mindössze” negyven színes táblaképet tartalmaz, szerénységével is jelezve, hogy csupán az alapmunkákat mutatja be, a móderi ikonográfia vezérfonalát domborítja ki. Jól használható eligazító forrásmű, melynek fő erőnye a fenomenológiai megközelítés. Remélhető, hogy ilyenként – a kisonográfia-sorozat szerkesztői koncepciójához igazodva – szélesebb érdeklődésre tarthat számot.

SZOMBATHY BÁLINT

(Ernst Múzeum, Budapest, 2005,
168 oldal, 2000 Ft)

NEMES JUDITH:

Ritmus-KÉP-let

ÉBLI GÁBOR:

Permutations/tációk
Nemes Judith

Nemes Judithot a Szöllősi-Nagy-Nemes-gyűjtemény anyagából általam rendezett szentendrei bemutató során ismertem meg. A MűvészetMalom négy tematikus blokkba

csoportosított kollekciónhoz természetesen az ő geometrikus munkái közül is válogattam. A *Tér és mozgás* szekcióba jól illeszkedtek a gesztusfestéssel rokon, csurgatással készített, a véletlenre épülő „tüskés”, hajtogatott festményei. A *Szekvencia és írás* csoportba pedig a mostani kiállításon is látható függvények közül került be néhány. A két csoport nem választható el egymástól, szoros az összefüggés közöttük.

A matematikában bizonyos értelemben még a véletlen is definiálható. Ezen a meglátáson alapul például a pillangóhatás, s ilyen módon kapcsolódik ez a kérdéskör Nemes Judith – szintén a fraktálok alapelvén nyugvó – munkáihoz. Talán örvényeket, spirálokat találunk itt. Nálunk, az északi féltekén az óramutató járásával megegyező az örvény forgása. Judith festményei tehát ebbe a rendbe illeszkednek. A jobb alsó sarokban láthatjuk a kiinduló motívumot, balra egyre nő, tágul a rendszer. Egy-egy motívum hozzá hasonló szerkezetű nagyobb formákká bővül az óramutató irányában haladva. Nemes Judith rögzített, pontosan kidolgozott arányrendszerekkel számítja ki festményeinek szerkezetét. A Fibonacci-számsorral és a mesterségesnek tetsző aranymetszéssel operál. Ezt a felépítést azonban a természetben is megtalálhatjuk, a kagylók, a növények világában. A mikrokozmosz-

ban jelenlévő természetes illetve mesterséges tükör-párok hatását például a gyógyszeripar területén hasznosítják. A kiralítás kérdése, csakúgy, mint a szimmetria vizsgálata iránt mindig is óriási volt az érdeklődés.

A most látható kiállítást Nemes Judith az idén 80 éves Kurtág Györgynek ajánlotta. Kurtág darabjai feszültséggel, fanyar, nagyon sajátos zenei humorról teltek, komoly, szabályozott játékosággal, a véletlenre is építő rendszerrel, érzékeny harmóniákkal szerkesztettek. A felhangok rendszerét kihasználó tartalommal, zengéssel töltött csöndek,

együtthangzások, összehangzások jellemzik őket. „Püthagorasz zeneelméleti megfogalmazásából kiindulva a matematika a zenéből származtatható”

– hallottuk Laczkovich Miklóstól a Mindentudás Egyetemének klubjában. Mondhatjuk, hogy a matematika a rend művésze. Erre a rendre talált rá Nemes Judith, és ez logikusan következik legkorábbi munkáinak spontaneitásra törekvéséből. Most az egyéniség megmutatását tűzte célul maga elé. Művei nemcsak Kurtág, de más kortárs zeneszerzők – a magyarok közül Vidovszky László, Szöllősi András, Sárly László, Bali János nevét említeném – alkotásaival is párhuzamba állíthatók.

Talán azért jutottak eszembe a magyarok, mert a tizenkétfokú-

sággal szemben a pentatóniára gondoltam, népzenenk alapjára. Nemes Judith is ösztönösen öt színt választott magának, és festményeit ezek felhasználásával készíti. Gyakran dolgozik tükrözéssel, azonos formán belül is felcserélgeti egymással a színeket. Ez természetesen különböző optikai csalódásokhoz vezet, így alkotásait bátran hasonlíthatjuk az op-art-hoz is. Kísérletezik a színek egymáshoz való viszonyának kiaknázásával, speciális elképzelései szerinti előtér-háttér kialakításával, majd ezen a logikai úton tovább haladva valóban kimozdítja alkotásait a térbe: műveibe ezzel a fény-árnyék hatást, a többnézőpontúságot is bevonja. Strukturális szemléletét függvényeiben a fehér szín optikai lehetőségeivel illusztrálja: a külső felületen a fehér színben jelen lévő összes színt egy belső, intim térben, kaleidoszkóphoz hasonlóan felbontva jeleníti meg. Vajon eljut-e a monokróm festéshez is ezen a szigorúan redukciós úton? Kiszámoló – itt a tavasz, végre újra kimerészkedhetünk a természetbe. Egyedüli, elvonult alkotás után az estekre marad a társasjáték. És e kettő között feszül a dialógus, amit Ébli Gábor tollából egy másfajta elvonuláshoz ajánlok a most megjelent katalógusban.

FALUDY JUDIT

(*Nemes Judith Ritmus-KÉP-let című kiállítása, Light & Loft Galéria, Budapest, 2006. március-április;*

Ébli Gábor: Permutations/tációk. Nemes Judith, Magyar Műhely Kiadó – Editions la Ligne, Budapest–Zürich, 2006, 80 oldal, 2200 Ft)

Pedro Almodóvar

„Frédéric Strauss beszélgetései Pedro Almodóvarral – írja a monográfia első indexének magyarázata – korábban (1994-ben) két külön kötetben jelentek meg. E két kötet »összevonásából« és bővítéséből született meg a magyar nyelvű kiadás alapjául szolgáló (2004-ben, Párizsban megjelent) könyv.”

Pedro Almodóvar, aki – maga mondja – nem szeret interjút adni (bár pályája során talán több ezerszer is megesett ez vele), e helyütt egy bizonyosan hosszú, s vélhetőleg nem föltétlenül mindig kedvére való beszélgetéssorozatnak vetette alá magát. Ám, ha már megtette, e műfajjal is épp annyira maximalista volt, akár a filmmel: átfogó és átgondoltan összerakott könyv lett már az első – kétkötetes – kiadás is. Ő úgy fogalmazott róla: „Olyan, mint egy tankönyv.” S igaz ez a jelző a bővített kiadásra is. Pedro Almodóvar ugyanis sok esetben úgy emlékezik, és úgy beszél álmairól, hogy olykor egészen megdöbbenő távolságra helyezkedik azoktól; bizonyos értelemben tehát magától.